

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

ԱՌԱՔԻՆԻ ՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԻՐԹ
ՊԱՏԱՆԻ

(Հարուստութիւն և վերջ, տես թիւ 9) :

Չեւք յաշխատութիւն, սիրտ 'ի հանգիստ :

Նշխարքիս վրայ հանգիստ ապրեալու համար՝ բնաւ բանի մը պէտք չէ փափարի :

Երբ մարդիկ քեզի չարիք մը կը հասցընեն՝ զՆստուած միտքդ բեր :

Ուրիշ մը սահած տեղւոյն վրայ դռքդ չը դնես :

Վնն գովելու բան գովէ, բայց ամեն պախարակելու արժանի տեսած բաներդ մի պախարակեր :

Չունեցածիդ վրայ մի մտածեր, այլ ինչ բանի որ կարօտութիւն ունիս :

Նստուած խաղաղութիւնն անմեղութեան հետ, առատութիւնը ճարտարութեան հետ, ապահովութիւնը ալ արժեքին հետ միացուցած է :

Հուտ հարցմունքին՝ ծանր պատառ խան :

Ն որ բանի մը փորձ չընէր, բան մ'ալ չկրնար յարողջընել :

Նայէ աւելի թէ որո՞ւ հետ կ'ուտես՝ քան թէ ինչ կ'ուտես :

Վ որ շատ ատեն ուրիշ տունը կը կենայ, իր տանը մէջ օտարական կ'ըլլայ : Վէն որ չափազանց զուրիշները կը դիտէ՝ ինքզինքը կը մոռնայ :

Վնն պանդոկապետ իր գինին կը գովէ, ամեն մարդ ալ պարկեշտ եմ կ'ըսէ, դուն լսածին մի վտահիր, այլ արդեանց նայէ, փան զի շատերը կան որ կրկուան հաւի պէս կը պոռան, բայց հաւկիթ չեն աներ :

Համակամութեամբ համբերէ. հաւ բերութեամբ սպասէ, յարատեւութեամբ աշխատէ ու նայէ որ ծախքդ

չափաւոր ըլլայ, ան ատեն դժբաղդութեան չես հանդիպիր :

Սարդս երեք բարեկամ ունի. ստակ՝ որ հիւանդանալուն պէս քովէն կը հեռանայ, դրացիներն ու ազգականները՝ որ մեռնելէն ետքը քովէն կը բաժնուին. բարիք՝ որոնք միայն նա և ինչուան գերեզման մարդուս կ'ընկերանան :

Պիտէր Սերովէէն որ ջանքը պարգեւ մըն է, ուստի շնորհակալ կ'ըլլար Նստուոյ տուած կենացը ու անոր պահպանութեանը համար. դիտէր որ ամեն վայրկեան կրնար մեռնիլ, անոր համար պատրաստ կը կենար. Պէտք է, կ'ըսէր, իրիկ ապրիլ, վաս զէ պարճառ է մեր Բաբի գործելուն, պէտք է մահունէ ալ լռիկանք՝ որ ապրանքէ զիւ բռն մեր հայրենիք ին քանի :

Ն ահա երբոր մահը վրան հաւտա՝ հանդարտութեամբ և համակամութեամբ ողջագուրեց : Սահունէն քանի մը օր առաջ արև ժամանակ քալելու ելեր էր. սոյն վերջի անգամուն տեսածները, որոնք քիչ ատենէն բուրովն պիտի թողուր, աւելի սիրուն կ'երեւնային իրեն : Ըրտորեից վրայ նայեցաւ և ըրած բարիքները միտք գալով մէկէն զուարթացաւ : Վանի մը ծաղիկ փնտռեց գտաւ. զարմացաւ, հոտուըտաց, և օրհնեց զՆստուած որ այն ծաղկանց այնպիսի հրաշալի քան զեղեկութիւն մը տուած էր : Որքաննեց իր ծանօթները, ուրախութեամբ սրտի՝ որ մարդկանց վրայ ոչ մեծ անկ վըստահութիւն մը ունեցեր էր և ոչ ալ չափազանց յուսուցեր էր, որով իրենցմէ ալ չարիք մը չէր տեսած : Բայտէս կը հառաչէր ըսելով. Ոհ ի՞նչպէս քաղեր է մահուան վայրենիքն ինչիւն դ մե, իսկ մը վաս հատուցած ըլլանք : Նետին անգամ մ'ալ եկաւ այս գերեզմանաւ տունս, իրեն ծնողացը հոգւոյն հաւ

մանակ, որուն մէջ և գիշերուն ահաւոր ժամերուն, կը խռովէ զինքը իր գործողը ժամանակ ու զուարճութիւնները կը դառնացընէ։ Աւելի խաղաղ ու զուարթ է արդար մը բանտին մէջ քան չարագործ մը պալատներու ճախութեանցը մէջ։

Իմ փափաքս այն չէ արդեօք որ երջանիկ ըլլամ, ուրեմն ինծի աւելի շահաւոր է որ բարի ըլլամ։

Իսկ շատ անգամ աս ալ կը պատահի, որ Ալէի ըրի ա՛՛ յափրդ գնաց խօսքըն ալ ըսեմ։ Վարդիկ իմ արդարութիւնս չին գիտեր, գիտաւ որութիւններս կը զրկարտեն։ Կրնան ըսել որ միայն իմ շահուս համար ես բարիք կը գործեմ, չարերը՝ իրենց չնկողովը զիս կը վատահամբաւեն, կեղծաւորն ու շողբորթը կը յափշտակեն ինձմէ այն պաշտօններս որոնց ես արդեամբ ու բարիք գործելով արժանի եղեր էի։ Կպերախտը՝ ըրած բարեգործութիւններովս եղծանելով կ'ուզէ ինձ վնասել։ տեսնեմ պիտի նսեւ անզգամը յաջողութեան մէջ, և առաքինին ընկըճուած։ պիտի տեսնեմ դարձեալ որ զօրաւորը իր ամեն կամքը կը կատարէ և ուրիշները զինքը կը պատուեն, իսկ անգին խեղճ արդարը՝ որ միայն համբերութեամբ կրնայ իրմէ զօրաւորին դէմն առնուլ, ինչուան առօրեայ հացին կարօտ մնացած իր ընտանիքը պահելու համար։

Իսկ թափանցեր եմ արդեօք իրենց սրտին խորը։ տեսեր եմ մէկուեք քաշած նեղութիւնն ու մէկալին վայելքը։ Կրնամ ենթադրել անզգամին տանջանքը, նոյն իսկ իր անօրէնութիւնները ի գործ դնելու միջոց՝ երբ որ գոհ

երեւնայ։ Կ'ուզէ՞ ես իմ վիճակս շարագործին հետ փոխել։

Եւ վերջ՝ որը իրիկուն չեղած պէտք չէ գովել։ շատ անգամ չարին յաղթանակը սգոյ կը փոխուի։ Տեսայ ամպարիշտը կաղնիի հէ պէս կանգուս ու հաստատուն, քիչ էր ետքս անոց՝ ու կայծակը մոխիր դարձուցեր էր։ Երջանկէս, ամեն բանին ետքը կը հասնի, հասակդ կ'առնուս, չքերդ կը պաղին, մահուան կէտը կը հասնի, եւ ան ատեն։

Ենթադրեմք նսեւ թէ աշտարը բոլոր իր կենացը մէջ զոյարտութիւն և արհամարհութիւն, թշուառութեան մէջ ըլլայ ու չարչարութիւն, բայց բնէ են կենաց այս քանի մը օրերը։ Այս կեանքէս ետեւ ուրիշ անվախճան կեանք մը կուգայ, ան ատեն վարձքն ու պատիժը չեն մխալի, վասն զի յատուած է տուողը՝ որ ամեն բան կը տանէ, և չխտրեր անձինքը, ինքը որ ետեւ թեամբ արդար է։

Ուրեմն պիտի ինձմ՝ ես ալ իր ձեռքը, այն ատեն Բնչպէս կ'ուզէի որ ըլլամ։

Եստուած մեզի առաջին պատուիրանքը աս սուտու որ զինքը սիրենք, և այս առջի պատուիրանին նման ուրիշ մ'ալ որ մեր ընկերն ալ մեզի պէս սիրենք։

Սիրեմ ուրեմն զամենքը, բնաւ մէկու մը չվնասեմ և ձեռքէս եկածին չափ բարեգործութիւն ընեմ ուրիշներուն։ վերջապէս, ԸԼԼԱՄ ԱՌԱՔԱՅԻՆ ՌԻՔԱՅԱՔԱՅԻՆԹ՝ ՎԱՍԵ ԶԻ ԵՐԶԱՅԻԿ Կ'ՈՒԶԵՄ ԸԼԼԱՄ։

Բնորոշակող
(Յ. Ս. Բնորոշակող)

Հոկտեմբեր 1 Նոյեմբեր 1866